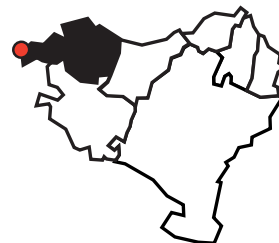

Ihesi

Testua eta argazkiak:

U N A I B R E A

Euskal Herria ezagutzuz:
Lanestosa (Bizkaia)

Estu, baina lasai

Bizkaiko udalerrri txikienak, Lanestosak, Bizkaiko udalerrri handienarekin, Karrantzarekin, egiten du muga ekialdetik. Gainerako muga guztiak, eta harreman gehienak, Espainiarekin ditu, Kantabriarekin. Pixka bat Kantabria da, egia esatera, baina pixka bat Euskal Herria ere bai. Batez ere, Lanestosa da. Herri txikia, ederra, zaharra.

Erdi Arotik gaur arte bere horretan iraun du Lanestosako hirigune historikoak, harlauzako zorua duten kale estuek osatua.

LANESTOSAKO kale guzti-guztietatik ibiltzeko ez da denbora asko behar, hain da txikia. Horregatik, luze gabe amaitu dut herriko hiru tabernetako batean, soziologia saio merkea egiteko asmoz. Han Celiak hartu nau, eta nire itaun-sorta gupidagabeari pazientziaz eta irribarre batez egin dio aurre. Basauritik orain dela zazpi urte etorri zen Lanestosara, hiriko zurrunbilotik ihesi. Guk ihesaldi bera egitea proposatuko dizuegu. Egun bakarrerako edo zazpi urterako, zuek aukeratu.

Euskal Herriaren mendebaldeko muturrean gaude. Tira, hau sekula Euskal Herria izan ez dela diotenak ere badira, bestela esanda, euskara ez dela inoiz izan bertoko hizkuntza. Ematen dituzten arrazoiaren artean, bada pisuzko bat: Lanestosan, Enkarterrietako mendebalde osoan bezala (Karrantza, Turtzioz, Artzentales), ez dago euskal toponimiarik.

Halako argudioak erabiltzen dituzte batzuek, euskara sustatzeko politikek hemen justifikaziorik ez

daukatela aldarrikatzeko. Herritar gehienek, bitartean, segitzen dute umeak Karrantzako eskolara bidaltzen, D eredura, hara ailegatzeko autobusak eguneroko gaitu behar duen mendatea txantxetakoak ez izan arren. Herri osoan familia bakarrak hautatu du Kantabriako eskola hurbilenera doan bide ero-soagoa. Hala dio Celiak.

Eskola kontuetan ez, baina gainerakoetan erosotasuna gailendu da. Lanestosa ipar-hego ardatza duen haran estuan eraikita dago, eta historikoki, noranzko bi horietara begira bizi izan dira bertakoak. Mendebalde eta ekialdearekiko harremanak, eta beraz Bizkaiarekikoak, herria mugatzen duten aldatz gogorrek

eragotzi dituzte, eta ondorioz, Euskal Herriaren eta Kantabriaren artean partekatuta dago herritarren nortasuna.

Bizkaiko hiribildu zaharrenetakoa

Herria lehenagotik existitzen zen, baina Lanestosak —artearen Fenestrosa edo Finestrosa izena zeukan— 1287an jaso zuen hiribildu-karta Lope Diaz de Haro Bizkaiko Jaunaren eskutik. Beren historiaren

AQUARIUM

Carlos Blasco de Imaz Plaza, 1
20003 Donostia (Gipuzkoa) • Tel: 943 44 00 99
aquariumss@aquariumss.com • www.aquariumss.com

AQUARIUM
CENTRO DE INVESTIGACIONES

DANTZAN.COM

Ezkerrean, San Pedro eliza errenazentista, herriaren erdi-erdian. Haren atzeko aldean dago Plaza Berria; han biltzen dira herritarrak urtero, abuztuaren 5ean, *danza de varas* izeneko dantza tradizionala ikusteko. Goiko argazkian ikus daitekeenez, gizonezkoek bakarrik hartzen dute parte dantza horretan.

oparotasunaz harro daude herritarrak, eta ondo gorde dute Erdi Aroko hirigunea gaurdaino.

Harlauzako zoruari eutsi dioten kaleetatik paseatzea iraganera bidaiatzea da. Kotxeak, argi-indar kableak, parabolikak, asfaltozko bideak... albo batera utzita, gutxi gorabehera gaur ageri den bezalako izango zen Lanestosa 1556an, Karlos V.a enperadoreak bertan gaua igaro zuenean. Laredotik (Kantabria) Yusteko monasteriora (Extremadura) egindako bidaia luzearen lehen etaparen amaiera izan zen hura. 2000. urtetik hona, irail guztietan, ehunka lagunek errepikatzen dute bidaiaren lehen zatia, Burgosko Medina de Pomar hiriraino, Celiak azaldu digunez. Taberna daukanez, ondo igarriko du, bai, ohiko lasaitasunaren haustura.

Herri zaharrean zaharrak gehiengo

Eustat-en arabera, Lanestosak 295 biztanle zituen 2008an. Baina Celiak, oraingoan kafe hartzera sartu den gizon batek lagunduta, benetan herrian bizi direnak gutxiago direla dio. Eta asko, jubilatutakoak. Behin, ni oraintxe nagoen barra

honetan bertan, horietako bi hasi ziren biztanle-errolda buruz egiten, etxez etxe, eta ez ziren 200era iritsi. Lanestosa gehiago egon badago, baina ez dira bertan bizi.

Gauzak aldatuz doaz. Erdi Aroko kutsu magiko hori, Lanestosak hain ondo gordetzen jakin duena, pitzadurak agertzen hasita dago. Modernotasunak ez du barkatzen

Gauzak aldatuz doaz, baina. Erdi Aroko kutsu magiko hori, Lanestosak hain ondo gordetzen jakin duena, pitzadurak agertzen hasita dago. Modernotasunak, edo aurrerapenak, esaiozue gura duzuen moduan, ez du barkatzen. Mende asko ikusi dituzten kale horietako baten aldamenen pisuak eraikitzen ari dira; orain, herrira gerturatzean, garabiak nabarmentzen dira lehenik.

Demografiari bultzada eman nahiak garai hobeetara itzultzeko gogoarekin zerikusia ote dauka? Klean paratutako errotulu batean irakur dezakegu Lanestosa, 1900ean, 700 biztanletik gora, lau sendagile, beste hainbeste errota, eta hiltegi, kasino, antzoki eta eskola bana zeudela. Oparotasun hura indianoei zor zitzaieen, neurri handi batean. Haien etxez beteta dago herria, batez ere Laredotik datorren eta herriko kale nagusia den errepidearen ertzak. Izan ere, bide hori Lanestosako zabalgune bihurtu zen indianoen eraikitze-sukarri esker.

'Danza de varas'

Celia lanez gainezka ibili ohi den beste data bat abuztuaren 5a da. Urteko jairik handiena ospatzen dute lanestosarrek egun horretan, Elurretako Ama Birjinaren omenez. Belaunaldiz belaunaldi gorde den *danza de varas* delakoa dantzatzen den eguna da. Arku-dantza mota hau oso ohikoa da Kantabrian; Lanestosa, goizez herriko kaleetatik ibiltzen den prozesioaren aurretik dantzatzen dute etengabe, eta

Zubi Zaharra, Calera ibaiaren ubidearen gainean. Uda oro gututz lehortzen da Calera, ura lurzoruak xurgatzen du eta.

behin kalejira amaituta, Plaza Berrian. Hortxe elkartzen dira herritarrak hitzordu garrantzitsuetan.

Plaza Berritik metro gutxira, bien artean Errenazimenduko eliza dagoela, Plaza Zaharra dago, baina ez da berez plaza, eraikinen artean suertatu den gun e zabala baizik. Hori da Lanestosaren benetako erdi-gunea, herriaren hauspoa. Erdi Aroko itxura daukaten etxe asko ikus daitezke hemen, Kantabriako ohiko balkoi eta guzti. Nekazari-

etxe izena ematen zaie, baina ez nahasi: batzuk indianoen etxeen maila berean daude, esan nahi baita garestiak direla. Eta Erdi Aroko itxura izanagatik, mendea pasatxo besterik ez du horietako batek baino gehiagok.

Kobenkoba

Erdi Aroa baino askoz antzinagora joan nahi duenak, udan lehor-lehor egoten den Calera ibaiaren bestaldera igaro eta Karrantzara doan

bidea besterik ez du hartu behar. Han, lehen edo bigarren kurban, ez naiz zehazki gogoratzen, Kobenkobako sarrera dago. Leize baten barruan kokatuta, paleolitoko artearen interpretazio zentroa eskaintzen du Kobenkobak. Iazko abendutik dago zabalik, eta sarrera Lanestosan duen arren, Karrantzako lurretan dago. Zin egiten dizuet, hala ere, ez dela asko ibili behar bertara iristeko. Lanestosa benetan txikia da, hori da kontua. ■

Atxurra Hotela

Arronategi auzoa z/g
Bermeo (Bizkaia)
Tel. 944 654 404
www.hotelatxurra.com